

rész kipótlására nagy mennyiségű sarjak keletkeznek, ezek azonban, minthogy a tuskó mind táplálni nem képes — egy néhány szál kivételével lassanként ismét kivesznek, csakhogy ez nem egyszerre, hanem lassankint történik, a mint t. i. a hajtások nagyobbak és nagyobbak lesznek, s nagyon természetes, hogy a cserkéreg terméskárára, mert a maguktól leszáradó hajtások cserkérget nem adnak s így a tuskó erejét a megmaradt hajtások rovására szívták. Ebből látni, hogy mily hasznos a tuskók azon hajtásait kivágni, melyek az uralkodó sarjak által úgy is előbb-utóbb elnyomatnának. Ezen tisztítás idejére nézve megjegyzendő, hogy az a vágást követő első években eredménytelen lenne, mert a kivágott sarjak helyett ujak s még nagyobb számmal keletkeznének, minthogy a meghagyottak nem volnának képesek a nagy gyökér által nyújtott tápnedvet mind fölvenni s fölhasználni, azon időpont, melyben ez megtörténik, a tisztításra a legalkalmasabb, ez pedig a vágást követő 6—9-ik évben szokott beállani. Ha tehát az említett előnyt használni akarjuk, nem szabad a csererdők tisztítását elmulasztanunk, a mi a lágú fák kivágásával egyidejűleg történhetik. — Ha tekintetbe vesszük, hogy a csererdők illetően tisztítása által a cserkéregtermést ennek $\frac{1}{9}$ — $\frac{1}{8}$ -ával szaporítjuk, nem fogjuk a tisztítási költségeket kimélni, különösen oly vidéken, hol a kivágott vesszőket is értékesíteni lehet.

(S. L. Z.)

Hideghéthy Antal emlékirata.

Földiparunknak minden ágai a legsiralmasabb állapotban vannak. A gazdasági krízis már tetőpontját érte el. A hanyatlás, az elszegényedés, a pusztulás folyton növekedő arányokban terjed és rémületes jelenségekben mutatkozik mindenfelé e szegény hazában.

Egyetemes létünk veszélyeztetve van; azon föld, melyet a természet oly véghetlen kincsekkel áldott meg — már csaknem a mindennapi kenyeret tagadja meg tőlünk. A gazdag kanaán kopár pusztává lenni indul és szélnek ereszti hajdan erős lakóit.

Érezzük mindnyájan, hogy a baj már oly aggasztó jellemet öltött, miszerint csak gyors és gyökeres orvoslás menthet meg a végpusztulástól.

Nekünk majd minden vagyonunk a földben fekszik; erre vagyunk főképp utalva: anyagi és szellemi szükségleteinket fedez-

ni; csak ezen tőkéből merithetünk erőt, állami és nemzeti létünk fentartására.

De nézzünk körül nagy hazánkban — mit tapasztalunk mindenfelé? Nemde azt, hogy földünk — ezen fő jövedelmi forrásunk — már nem fedezheti folyó k a m a t j á v a l különböző szükségleteinket, már kénytelenek vagyunk m a g á t a t ő k é t megtámadni — nemzeti létünk ezen egyetlen oszlopát aláásni.

Avagy nem ezt jelenti-e hajdan bőtermő telkeinknek kimerültsége; a föld értékének és bérének hanyatlása; gyönyörű rétjeink, terjedelmes legelőinknek elvadulása; — nem ezt hirdetik-e fenhangon kopár hegyeink, pusztuló félben levő erdeink, kiapadt forrásaink, kiszáradt tavaink, sivár pusztáink?!

Kiáltó jelei ezek annak, hogy azon vagyon, melyet eddig legbiztosabbnak, i n g a t l a n n a k tartottunk, inogni kezd, veszni indul.

Ne valósuljon rajtunk azon kimondás: hogy valamely nemzet felett azon órában kondult meg a halálharang, melyben az az Istentől reá bizott legnagyobb kincset — a föld tőkét pusztulni engedte.

Ne várjuk be ezen órát, melyhez tán már nagyon is közel állunk! — És ha beismertük gazdasági állapotaink szomorú állását és bevalljuk azok orvoslásának elodázbatlan szükségét, akkor ne késsünk egy perczig is tovább, hanem tegyünk mindnyájan, kik hivatva és kötelezve vagyunk: hogy gazdaságunknak veszélyes sebeit mielőbb begyógyíthassuk és azt virágzó, életető, áldástterjesztő állapotba hozzassuk.

Enélkül — bármit is építsünk bármely más irányban — homokra építettük: mert tekintélye, érvénye, függetlensége, valódi jóléte és műveltsége csak oly nemzetnek lehet, mely a n y a g i l a g gazdag és hatalmas.

Földiparunk rongált viszonyainak t a r t ó s j a v i t á s a azonban nem csekély feladat. Gazdasági bajaink terjedelme és mélysége oly nagy, hogy azok tartamos orvoslása b e h a t ó k u t a t á s o k a t, g y ö k e r e s s e g é d e s z k ö z ö k e t és szakszerű, erélyes rendelkezéseket igényel.

Az alapos karbahozásnak mellőzhetlen feltételei tehát ezek:

1-ször. Kimutatása azon o k o k n a k, melyek gazdaságunkat jelen visszás állapotba hozták;

2-ször ezen szomorú válság fejlődésének és terjedelmének élethü leírása;

3-szor a baj természete s nagyságának megfelelő segédszerek kijelölése és

4-szer ezeknek czélszerű s erélyes alkalmazása.

Éltrevalóságunk gyöngé bizonyságául és minden viszonyaink zilahtságának biztos jeléül tekinthető : hogy gazdaszati válságunk oly fenyegető voltának daczára — az irodalom és a gyakorlati élet terén, egyesek, egyletek és hatóságok részéről eddigelé oly kevés történt : ezen véstteljes krízisnek tanulmányozására és még kevesebb annak gyökéres orvoslására.

Annál nagyobb örömmel kell Hideghéthy Antal urnak e tárgyban irt emlékiratát üdvözölnünk, mely e czim alatt „Promemoriák földmivelésünknek közgazdasági érdekében“ e napokban megjelent és az országosan egybegyült honatyáknak átnyujtatott.

Ezen mély belátással és ritka avatottsággal irt munka éles vonásokban rajzolja gazdaszati állapotaink kóros fejlődését, a beállott válság okait, jelenségeit és leendő következményeit ; — kimutatja ezen véstteljes állapot haladéknélküli orvosoltatásának mellözhetlen szükségét, és szabatosan előadja azon eszközléseket, melyeket a földmivelés érdekében a törvényhozás utján minélelőbb foganatosítani szükséges.

Köszönetet mondunk Hideghéthy A. urnak, hogy ő tette ezen életfontosságú kérdésben a kezdeményezést, kit alapos szakavatottsága, a bel- és külföldi gazdaszati viszonyoknak terjedelmes ismerete, a gyakorlati élet terén gyűjtött sokéves tapasztalása, higgadt és önálló gondolkozása — erre különösen képesítik és ki már gazdaszatiunk érdekében szerkesztett több rendbeli jeles emlékirata által kiérdemelte a magyar gazdaközönség méltánylását és bizodalját

Nem mulaszthatjuk el, t. olvasóinkat ezen nagybecsü emlékiratra különösen figyelmeztetni, és, mennyire a tér megengedi, lapunk jövő füzetében is belőle némely pontokat közölni.

S. P.

A vetésről.

„Ki mint vet, úgy fog aratni.“

Midőn a talaj már kellőkép porhanyitva és megkeverve, növénytápláló anyagokkal ellátva s a növények diszlését hátráltató akadályoktól mentesítve van : akkor minden előmunkálat, mit a növény-